

FORSIDE

Rapport fra Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) for perioden 2014 – 2018 legges med dette frem for Kirkerådet til orientering.

Anbefalingene fra SRO, slik de fremkommer i rapporten, følges som tidligere opp av Kirkerådet administrativt.

Rapport fra

Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk, SRO III, i perioden 2014-2018

Innhold

Sammendrag	s.1
Bakgrunn	s.2
Handlingsplanen for SRO III	s.3
Økonomi	s.6
Refleksjon og anbefalinger	s.6

Sammendrag

Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) er et bredt sammensatt pådriver- og koordineringsorgan innen feltet forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep i kirkelig sammenheng. SRO er nå ferdige med sin periode. Vedlagt er en rapport som viser til arbeidet som er gjort og som anbefaler at dette arbeidet videreføres i en ny periode. Det ligger til rette for et bredt faglig sammensatt utvalg, men det forutsettes at Kirkerådet stiller med sekretærhjelp.

Bakgrunn

Kirkerådet hadde til orientering *evalueringsrapporten for SRO II (2010-13)* våren 2014.

Rapporten gav følgende anbefalinger:

For å sikre forsvarlig forebygging og behandling av saker i egen kirke/organisasjon, vil Kirkerådet fortsatt ha et SRO. Etter en ny treårs periode bør dette evalueres og videre organisering av arbeidet vurderes. Et nytt SRO må prioritere hovedområder for sitt arbeid og utarbeide en handlingsplan for perioden.

Følgende arbeidsområder ble foreslått i rapporten:

- videreføre et fokus på hva menigheten trenger av ordninger og ivaretagelse når det skjer overgrep
- arbeide videre med å etablere ordninger slik at nødvendig kompetanse for håndtering av overgreps- og krenkelsessaker er tilgjengelig
- bidra til at arbeidet innen overgrepsfeltet kommer inn i strukturer for, og sikres ressurser i ny kirkeordning
- delta aktivt i arbeidet innenfor det kirkelige nettverket

Fra Kirkerådet fikk SROIII følgende mandat:

Mandat for Samarbeidsråd for overgrepsproblematikk, perioden 2014-2018:

- Samarbeidsråd for overgrepsproblematikk (SRO) er et nasjonalt råd for Den norske kirkes arbeid med overgrepssaker.
- Rådet er et *kontakt- og koordineringsorgan* som skal arbeide faglig med overgrepsproblematikk.
 - Rådet skal være med å sikre at feltet får oppmerksomhet og fokus i kirken, og arbeide for å fremme profesjonalitet og fagetiske hensyn.
 - Ut fra et helhetlig syn skal det nasjonale organet ha ansvar for å evaluere, samordne og videreutvikle kirkens innsats når det gjelder overgrepsproblematikk.
 - Rådet skal arbeide systemrettet og bidra til likebehandling.
 - Rådet skal delta aktivt i et arbeid innenfor det økumeniske nettverket
- Rådet består av en representant fra:
 - Bispemøtet,
 - KA, Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon,
 - Kirkens Ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep,
 - Kirkerådet,
 - Fagetisk personlråd for overgrepssaker
 - bispedømmekontorenes personalsjefer
 - en kirkeverge
 - representanter for to av de frivillige organisasjonene, hvorav en kristelig barne- og ungdomsorganisasjon og en misjonsorganisasjon
 - Fornyings- administrasjons- og kirke departementet vil kunne delta på ad hoc basis.
- Rådet utarbeider en handlingsplan for sin oppnevningperiode.

Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for organet. De ulike partene som er representert i SRO, dekker selv utgiftene til sine medlemmer.

Etter at Den norske kirke ble skilt fra staten har det ikke vært aktuelt å kalle inn representant fra departementet, men den nyopprettede HR-seksjonen har nå fast plass i SRO. Det ble ikke oppnevnt noen kirkeverge i denne perioden. Grunnet flere faktorer knyttet til virksomhetsoverdragelsen for Den norske kirke, ble det besluttet å forlenge perioden til SRO med ett år slik at den gikk til og med 2018.

Medlemmer i SRO III har vært:

Anne Dalen (oppnevnt av Kirkerådet) leder, Solveig Fiske (Bispemøtet), Ingrid B. Tenfjord med Helene Horsfjord som vara (KA), Elisabeth Torp med vara Lennart Persson (Kirkelig Ressurssenter), Kari Næss Omvik (Fagetisk personalråd), Ørnulf Elseth (personalsjef, Borg bispedømmekontor), Tormod Kleiven (Normisjon), Øivind Mehl Landmark, etterfulgt av Line Apesland Reisdal, begge fra KFUK-KFUM. Fra HR-seksjonen deltok Hanne Berg, etterfulgt av Håvard Sporastøyl. Guro Hellgren, KR, sekretær.

Et arbeidsutvalg har bestått av A. Dalen, T. Kleiven og G. Hellgren.

Ørnulf Elseth gikk ut av SRO ved utgangen av 2017 da han ble pensjonist. Nytt medlem fra bispedømmekontorene ble ikke oppnevnt da det var kort tid igjen av perioden.

SRO har hatt ett til to møter i semesteret, AU har møttes mellom disse. Det har vært kalt inn eksterne og interne ressurspersoner til flere av møtene.

Handlingsplanen for SRO III

SRO's viktigste oppgave er å være et pådriver og koordineringsorgan. Slik mandatet forutsetter, lagde SRO en handlingsplan og har styrt arbeidet sitt ut fra det. På hvert møte har det vært en egen sak, «Åpen post» hvor dagsaktuelle temaer har vært drøftet og SRO har vurdert sitt ansvar i dette bildet, for eksempel #metoo.

Nedenstående rapport er et svar på Handlingsplanen som følger vedlagt.

1. Formidling av kunnskap og kompetanse

- Statusgjennomgang: SRO vurderte hva som finnes av tilgjengelig ressursmateriale og i hvilken grad dette er kjent.
- I perioden er det utarbeidet ressursmateriale i det økumeniske nettverket Sammen mot overgrep, dette er lagt ut på NKR sine hjemmesider. KA har gjort en gjennomgang av diverse ressursmateriale og lagt det oversiktlig ut på sine hjemmesider. KR har lenke til begge disse.
- Veilederen er i ferd med å ferdigstilles i samarbeid mellom KA og KR/HR. Forventes lagt ut på nettet våren 2019
- Det gjenstår å oppdatere veileder for hendelser innen frivilligheten hvor det også tas høyde for lokal samhandling mellom kirken og de kristelige organisasjonene.

2. Systemforbedring på håndtering, saksbehandling og rapportering på nasjonalt og regionalt nivå

- SRO har arbeidet med ordninger slik at nødvendig kompetanse for håndtering av overgrep- og krenkelsessaker har vært tilgjengelig blant annet ved kontaktpersonordningen som omtales annet sted, og ved å utvikle et «førstehjelpsark» til menighetskontorene for å sikre rett innsteg i saker.
- HR-seksjonen har utarbeidet rutiner for varsling og håndtering av saker
- KA utfører rapporteringsarbeidet på vegne av KA og KR. SRO kommer med innspill i forkant av rapporteringen og drøfter rapporten når den kommer. I denne perioden har det vært to rapporteringer, begge for to-års perioder. Kommunikasjonsavdelingen ved KA og KR samordner presseutspill når rapportene foreligger.

3. Bidra til at arbeidet innen overgrepfeltet kommer inn i strukturer for, og sikres ressurser i ny kirkeordning

- SRO inviterte tidlig assisterende direktør, Gerd Karin Røsæg for samtaler om dette tema.
- Nødvendigheten av å ha Ressurssenteret som et kompetanseseter har vært fastslått
- Det er nå mange instanser som har et viktig arbeid innen feltet: Kirkerådet ved HR-seksjonen, seksjon for barn-unge og trosopplæring, seksjon for diakoni og samfunn, Ressurssenteret, Norges kristne råd. KA har også et betydelig arbeid og juridisk kompetanse. I tillegg har misjonsorganisasjonene og barne- og ungdomsorganisasjonene et betydelig arbeid på feltet.
- SRO er nødvendig som et koordinerings- og pådriverorgan mens andre aktører er utøvende i feltet

4. Sosiale medier og internett

- I dette feltet har SRO samarbeidet med BUT-seksjonen og kommunikasjonsavdelingen i Kirkerådet. Vi har også hatt besøk av kommunikasjonsavdelingen og fra eksterne eksperter. Bekymringen i SRO er økende for hvordan nettet både er inngangsport til krenkelser og i seg selv medfører krenkelser. Porno er også en del av dette bekymringsbildet.
- Representant fra BUT og fra kommunikasjonsavdelingen sammen med SRO sin repr fra KFUK-KFUM og en fagperson fra Ressurssenteret er med i et prosjekt initiert fra SRO
- Arbeidet i BUT med Utvikling av materiale og tema på Trosopplæringskonferansen samt Ungdommens kirkemøte har bidratt til å forebygge at grenseoverskridende seksuell adferd blir normalisert
- Kommunikasjonsavdelingen har startet arbeidet med å lage nettvett-regler

5. Lokalsamfunnet der overgrep skjer

- SRO har arbeidet med strukturer og formaliteter som styrker lokalkirkens rolle og mandat når det skjer overgrep blant annet ved å utvikle/vise til materiell og at det har skjedd endringer med kontaktpersonordningen, jfr pkt 6.
- Dette innebærer blant annet å bidra til at menighetene har tilgang til kunnskap, støtte og oppfølging når tillitspersoner i kirken blir anklaget for seksuelt krenkende atferd.
- Menighetene må hjelpes til å ivareta den som er blitt krenket og vedkommendes nærmeste familie samt evne å gi mennesker som har krenket andre seksuelt, en mulighet for menighetstilhørighet. Her kan mer gjøres.
- Ressurscenterets virksomhet og en vedvarende oppmerksomhet rettet mot feltet er med og utvikler en kultur som forebygger grenseoverskridende atferd og som er i stand til å avdekke risiko for at dette skjer eller kan skje.
- Det er foreløpig lite materiell på norsk om utfordringene i lokalsamfunnet etter overgrep. Tema som bør beskrives: hvordan være den lederen som kommer etter en som er tatt ut av tjeneste? Hvordan møte den som er anklaget/dømt? Hvordan møte familien til en som er anklaget/dømt? Hvordan ivareta både det juridiske og det relasjonelle?
- Det bør legges til rette for forskning på tema innen «lokalsamfunnsfeltet».

6. Evaluering og vurdering av Kontaktpersonordningen

Avtalen om Kontaktpersonordningen gikk ut i løpet av denne SRO-perioden. Erfaringene med kontaktpersonordningen har vært drøftet i flere møter. SRO har vært opptatt av at kontaktpersonordningen skal virke til det beste for den utsatte ved at den er tilgjengelig, ved at kontaktpersonene er kompetente og at kontakten til arbeidsgivers behandling av saken skal være sikret. SRO har også sett at erfaringskompetansen hos mange av kontaktpersonene kunne bli liten grunnet at hver kontaktperson hadde få saker. Videre var det veldig ulikt hvordan ordningen fungerte i de ulike bispedømmene. SRO var med og anbefalte en ny-ordning med færre kontaktpersoner og en tettere tilknytning til arbeidsgiver.

Bispemøtet, Kirkerådet og KA har nå undertegnet en ny avtale om en veiledningsordning. Ordningen er et tilbud til utsatte, til arbeidsgiver og til oppdragsgiver for frivillige. Kirkelig Ressurscenter er sekretariat for et nasjonalt veiledningsteam bestående av 3 operative veiledere og en konsultativ veileder. Den inngåtte avtalen regulerer også økonomien i veiledningsordningen som beredskap og som operativ i konkrete situasjoner.

7. Være en aktiv deltaker innenfor det *Kirkelige nettverket: sammen mot overgrep*

- Nettverket var nyetablert ved forrige periode i SRO. Tidlig i denne perioden ble det avklart en arbeidsmodell hvor nettverket blir driftet av Ressurscenteret og Norges Kristne råd (NKR) mens ulike deltakere hadde kontakter som bidrar med kommunikasjon innad i eget kirkesamfunn eller organisasjon. Ad hoc arbeidsgrupper har jobbet på enkelte tema, NKR har utviklet en nyttig hjemmeside på tema og det holdes fagdag hvert år i juni.

- Generalsekretæren i NKR, Knut Refsdal deltok på et møte i SRO hvor samarbeidet og fordeling av oppgaver ble drøftet og hvor man var enige om at dette samarbeidet fungerer godt.

Økonomi

De ulike aktørene innen det kirkelige feltet bidrar alle på sitt felt. For selve driften av SRO dreier det seg om utgifter til sekretær, møtemat og minimalt med skyssutgifter. I tillegg kommer kursavgifter for de Kirkerådsoppnevnte medlemmene i SRO og en avgift til KA for deltakelse i rapporteringen.

Refleksjon og anbefalinger

Refleksjon

-SRO har gjennom denne perioden oppfylt sitt mandat, slik medlemmene vurderer det.

-Det er mange aktører som tar ansvar, bare innen KR`s sekretariat kan nevnes seksjon for diakoni og samfunn, seksjon for barn, unge og trosopplæring, HR-seksjonen og kommunikasjonsavdelingen. I tillegg er det ressurser hos KA, Kirkelig Ressursenter mot vold og seksuelle overgrep og det økumeniske nettverket «Sammen mot overgrep». De kristne organisasjonene utgjør også en stor ressurs. Feltet er, slik SRO ser det, sikret oppmerksomhet også i ny kirkeordning.

-Nettopp de mange aktørene gjør at det er behov for et *koordinerende* organ som kan bidra til at ressurser kan nyttes på tvers og at dobbeltarbeid unngås. SRO har kunnet se feltet fra et overordnet perspektiv og dermed bidra til at eventuelle hull/udekte områder oppdages og være en *pådriver* som kan initiere nye tiltak. Her kan det være snakk om å ansvarliggjøre, sette i gang prosesser og eventuelt komme med forslag til løsninger.

-Det er mange instanser som tar ansvar, og SRO ser at det i større grad vokser fram en felles forståelse og tenkning og et felles språk.

-Samspill med kirkelige organisasjoner er viktig og her gjenstår arbeid med å kartlegge ulike rutiner og legge til rette for enklest mulig samarbeid

-SRO har også fått en rolle som referansegruppe. Det er samlet en stor kompetanse i SRO, og ofte leser gruppen tekster og kvalitetssikrer ulikt materiale.

-Arbeidsformen til SRO har vært gunstig. Det gis tid nok til å drøfte kompliserte problemstillinger og utviklingen av Handlingsplanen. Stabil oppfølging av planen har sikret både overblikk og framdrift. Med møter 3-4 ganger i året og et godt fungerende arbeidsutvalg, har ikke arbeidsbelastningen vært for stor. Kirkelig Ressursenter og KA

bidrar også i stor grad til dette. Sekretærhjelp fra Kirkerådets sekretariat har vært helt nødvendig.

-Arbeidet med sosiale medier må følges opp. I denne sammenhengen bør det også relateres til skadelig seksuell omgang mellom ungdom.

Anbefalinger fra SRO

På bakgrunn av faglig vurdering og de erfaringene som har vært gjort denne perioden, anbefaler SRO følgende:

- Kirkerådet bør fortsatt ha et SRO som er bredt sammensatt og som har et pådriver-, kontakt- og koordineringsoppdrag
- det forutsettes at SRO har sekretærhjelp
- sekretæren bør fortrinnsvis komme fra avdeling for kirkefag for å ivareta et helhetlig og diakonalt perspektiv i feltet
- SRO møtes to til fire ganger i året, et arbeidsutvalg forbereder møtene og følger opp saker
- SRO anbefaler en periode på fire år
- SRO utarbeider en handlingsplan for perioden, følger denne i sitt arbeid og rapporterer ved endt periode.

Oslo, 23.11.2018,

Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk.

Anne Dalen
leder

Guro Hellgren
sekretær